

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl samosoudkyní JUDr. Ivonou Šubrtovou ve věci

žalobkyně: M. T. B.

proti

žalovanému: Ministerstvo práce a sociálních věcí
se sídlem Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 12. 2018, č. j. MPSV-2018/255291-918,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 12. 2018, č. j. MPSV-2018/255291-918, a rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Hradci Králové ze dne 12. 10. 2018, č. j. 101398/18/RK, se zrušují a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Rozhodnutím ze dne 12. 10. 2018, č. j. 101438/18/RK, uložil Úřad práce České republiky – krajská pobočka v Hradci Králové (dále též „*prvostupňový správní orgán*“ nebo „*úřad práce*“) podle § 62 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře (dále též „*zákon o státní sociální podpoře*“) žalobkyni povinnost vrátit rodičovský příspěvek ve výši 28 000 Kč, který představuje přeplatek na dávce státní sociální podpory – rodičovském příspěvku za období od 1. 1. do 28. 2. 2018, neboť dávky rodičovského příspěvku za

měsíce leden a únor 2018 byly žalobkyni vyplaceny neprávem.

2. Prvostupňový správní orgán v odůvodnění citovaného rozhodnutí uvedl, že žalobkyně podala žádost o rodičovský příspěvek na nezletilou H. Č. (dále jen „nezletilá“), s nárokem od 2. 5. 2016, tj. ode dne vykonatelnosti usnesení Okresního soudu v Náchodě, jímž byla nezletilá svěřena na přechodnou dobu do pěstounské péče žalobkyně a jejího manžela (*pozn. krajského soudu: okresní soud usnesením rozhodl o návrhu na vydání předběžného opatření*). Ke dni podání žádosti o rodičovský příspěvek (2. 5. 2016) měla žalobkyně z celkové částky rodičovského příspěvku, tj. z částky 220 000 Kč, k dispozici částku 117 400 Kč, a to vzhledem k započtení částky 102 600 Kč, kterou již z rodičovského příspěvku na nezletilou odčerpala její biologická matka. Žalobkyni byl přiznán rodičovský příspěvek, který jí byl vyplácen v požadované výši (11 500 Kč měsíčně) do konce ledna 2017; od 1. 2. 2017 byla měsíční výše rodičovského příspěvku navýšena na 13 900 Kč s ohledem na změnu právní úpravy. Dne 1. 3. 2017 byla žalobkyni odňata dávka rodičovského příspěvku z důvodu vyčerpání celkové částky 220 000 Kč (viz rozhodnutí prvostupňového správního orgánu ze dne 29. 3. 2017, čj. 29858/17/RK). Nezletilá byla svěřena do pěstounské péče žalobkyně a jejího manžela rozsudkem Okresního soudu v Náchodě, který nabyl právní moci 29. 7. 2017. Žalobkyně dne 31. 1. 2018 podala novou žádost o rodičovský příspěvek na nezletilou od 1. 1. 2018 ve výši 14 000 Kč měsíčně. Rodičovský příspěvek jí byl přiznán (viz oznámení prvostupňového správního orgánu ze dne 6. 2. 2018, čj. 17979/18/RK) a vyplacen za měsíce leden a únor 2018, a to na základě čl. II bodu 8 Přechodných ustanovení zákona č. 200/2017 Sb., účinného od 1. 1. 2018, podle něhož se při stanovení nároku na rodičovský příspěvek a jeho výši nepřihlíží k částce rodičovského příspěvku vyplacené pěstounovi na přechodnou dobu za dobu přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. Poté úřad práce dospěl k závěru, že vyložil citované přechodné ustanovení chybně, protože jej nelze aplikovat na případy, kdy tatáž osoba pečuje o totéž dítě toliko při změně formy pěstounské péče z přechodné na trvalou. Uzavřel, že žalobkyně vyčerpala z titulu pěstounské péče na přechodnou dobu částku 117 400 Kč (v období od 2. 5. 2016 do 28. 2. 2017), což je důvod, proč žalobkyni nelze od 1. 1. 2018 umožnit čerpání rodičovského příspěvku v této výši na stejné dítě z titulu trvalé pěstounské péče. Uvedl, že z přechodného ustanovení vyplývá záměr zákonodárce nepřihlížet jen k částce rodičovského příspěvku, která byla vyplacena pěstounovi na přechodnou dobu, zatímco k částce rodičovského příspěvku vyplacené na totéž dítě jiné předchozí oprávněné osobě se přihlíží i nadále. Rozšiřující výklad § 30 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře, který učinil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 16. 5. 2017, č.j. 6 Ads 21/2017-23, podle úřadu práce nekoresponduje s předmětnou novelou, a rozsudek navíc podle úřadu práce na případ žalobkyně nedopadá.
3. Žalobou napadeným rozhodnutím ze dne 19. 12. 2018, č.j. MPSV-2018/255291-918, žalovaný zamítl odvolání žalobkyně a potvrdil rozhodnutí prvostupňového správního orgánu. Žalovaný se v napadeném rozhodnutí ztotožnil s názorem, podle kterého z přechodných ustanovení zákona č. 200/2017 Sb., (čl. II bod 8) vyplývá explicitní úmysl zákonodárce nepřihlížet při stanovení nároku na rodičovský příspěvek a jeho výši pouze k dávce vyplacené na rodičovský příspěvek pěstounovi na přechodnou dobu. Za použití gramatického výkladu citovaného ustanovení dospěl k závěru, že se nadále přihlíží k částce, která byla na rodičovský příspěvek vyplacena na totéž dítě jiné předchozí oprávněné osobě. K právnímu názoru Nejvyššího správního soudu vyjádřenému v rozhodnutí sp. zn. 6 Ads 21/2017, kterým podle žalovaného došlo k rozšiřujícímu

výkladu ust. § 30 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře, uvedl, že úmysl zákonodárce s tímto výkladem nekoresponduje a judikát se na projednávaný případ nevztahuje. Doplnil, že úřad práce není rozhodnutím soudu v jiné věci vázán.

II. Obsah žaloby

4. Žalobkyně se včas podanou žalobou domáhala přezkoumání a zrušení shora citovaného rozhodnutí žalovaného. Namítala, že v její rodině nebyl vyplacen na nezletilou celý rodičovský příspěvek (částka 220 000 Kč) a vymezila se vůči tvrzení úřadu práce, že jí měla být dávka rodičovského příspěvku vyplacena neoprávněně vzhledem k tomu, že v jedné rodině může být na jedno dítě vyplacena maximální částka 220 000 Kč. Úřad práce podle žalobkyně opakoval daný argument, ačkoli si musel být vědom jeho nesprávnosti, neboť jej na ni upozornila.
5. Žalobkyně namítla, že požádala o rodičovský příspěvek v souladu se zákonem. Poukázala na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 5. 2017, č.j. 6 Ads 21/2017-23, podle kterého je rodičovský příspěvek dle § 30 a násl. zákona o státní sociální podpoře nárokem pečujícího rodiče, nikoli nárokem dítěte, o které rodič pečuje. Pokud se rodina dítěte změní, nelze celkovou částku 220 000 Kč považovat za částku sdílenou společně oběma pečujícími osobami z první i z druhé rodiny. Výklad čl. II bodu 8 přechodných ustanovení zákona č. 200/2017 Sb., aplikovaný v předcházejícím řízení oběma správními orgány, spočívající v tom, že se nepřihlíží pouze k částce, která byla vyplacena pěstounovi na přechodnou dobu, avšak i nadále se musí přihlížet k částce, která byla čerpána na totéž dítě jinou předchozí oprávněnou osobou, považuje žalobkyně za diskriminační. Uvedeným výkladem ji žalovaný diskriminuje, stejně jako všechny další osoby, které převzaly do péče děti, jež byly nejdříve v péči biologických rodičů nebo dlouhodobých pěstounů. Žalobkyně poukázala i na rozdílnou praxi žalovaného, který v jiném rozhodnutí v totožné věci (rozhodnutí ze dne 15. 10. 2018, č.j. MPSV-2018/206854-921) přiznal novým pečujícím částku, která již byla vyplacena jiné osobě, tedy nepřihlížel k částce rodičovského příspěvku vyplacené na dítě jiné osobě.

III. Vyjádření žalovaného

6. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě zrekapituloval dosavadní stav řízení a vyjádřil názor, podle kterého nelze na nyní projednávanou věc aplikovat závěry vyplývající z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 5. 2017, č.j. 6 Ads 21/2017-23. Projednávaná věc se podle žalovaného týká přeplatku na dávce přiznané k nové žádosti žalobkyně, které byla dávka rodičovského příspěvku již k 1. 3. 2017 odejmuta pro vyčerpání celkové výše příspěvku z důvodu péče o stejné dítě. Výklad dle citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu je podle žalovaného překonán ustanovením čl. II bodu 8 zákona č. 200/2017 Sb., kterým se mění zákon o státní sociální podpoře, a podle kterého se při stanovení nároku na rodičovský příspěvek a jeho výši podle zákona o státní sociální podpoře ve znění účinném do dne nabytí účinnosti zákona č. 200/2017 Sb., nepřihlíží k částce rodičovského příspěvku vyplacené pěstounovi na přechodnou dobu za dobu přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.
7. Podle žalovaného bylo jasným záměrem zákonodárce vyplácet rodičovský příspěvek na totéž dítě do stanovené výše pouze jednou, a to přesto, že se pečující osoby střídají. Poukázal na důvodovou zprávu k zákonu č. 200/2017 Sb., podle níž se navrhuje neposkytovat rodičovský příspěvek přechodným pěstounům, neboť tím dochází ke

snížení objemu příspěvku v neprospěch rodiče, budoucího osvojitele, poručníka nebo jiné osoby. Citovanou novelou bylo podle žalovaného upraveno pouze snižování objemu dávky rodičovského příspěvku pěstouny na přechodnou dobu v neprospěch osob, kterým bylo dítě svěřeno do trvalé péče. Z celkové částky 220 000 Kč se proto odečítá to, co již bylo vyčerpáno předchozí pečující osobou. Tento záměr zákonodárce lze podpořit i odkazem na zákon č. 366/2011 Sb., kterým se mění zákon o pomoci v hmotné nouzi a další související zákony, neboť v souvislosti s ním se předpokládalo zvýšení mandatorních výdajů souvisejících se změnou pouze v prvních letech účinnosti (2012 a 2013), a poté se předpokládaly stejné výdaje jako u dřívější úpravy způsobu vyplacení rodičovského příspěvku. Žalovaný proto dovedl, že se nepočítalo s čerpáním rodičovského příspěvku na jedno dítě více osobami v plné výši, neboť takový postup by navýšil mandatorní výdaje.

8. Žalovaný zdůraznil jazykový výklad ustanovení § 30 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře, z něhož podle něj vyplývá, že celková částka 220 000 Kč se sice vztahuje k témuž dítěti, avšak tím, že chybí spojení „v téže“ rodině, je zřejmé, že zákonodárce měl v úmyslu vyplácet dávku rodičovského příspěvku v celkové výši 220 000 Kč na jedno dítě. V opačném případě by zákonodárce dal svůj úmysl jednoznačně najevo. Jedinou výjimku zákonodárce stanovil v případě, kdy dítě z pěstounské péče na přechodnou dobu (kdy se předpokládá krátkodobost) jedné osoby přešlo do jiné formy „péče nahrazující péči rodičů jiné pečující osoby.“ Jelikož zákon o státní sociální podpoře nepřiznává od 1. 1. 2018 nárok na rodičovský příspěvek na dítě, které je svěřeno do pěstounské péče na přechodnou dobu, zákonodárce stanovil pro přechodné období tuto výjimku.
9. Žalovaný poukázal na skutečnost, že žalobkyně měla dítě svěřené do pěstounské péče na přechodnou dobu a poté jej přijala do pěstounské péče. Nemohla jí být opětovně vyplacena dávka rodičovského příspěvku, kterou již vyčerpala, neboť se jednalo o totéž dítě, na které již byla celková výše rodičovského příspěvku vyčerpána.

IV. Skutkové a právní závěry krajského soudu

10. Soud přezkoumal napadené rozhodnutí podle § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) v mezích žalobních bodů, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Věc projednal a rozhodl bez nařízení jednání při splnění podmínek dle § 51 odst. 1 s. ř. s.
11. Žalobu soud shledal **důvodnou**.
12. Soud uvážil věc na základě následujících skutkových a právních zjištění.

Skutkový stav věci

13. Dne 8. 8. 2013 byli žalobkyně a její manžel zařazeni do evidence žadatelů vhodných stát se pěstouny na přechodnou dobu.
14. Dne 2. 5. 2016 byla nezletilá H. Č., narozená ... (dále opět jen „nezletilá“), svěřena na přechodnou dobu do pěstounské péče žalobkyně a jejího manžela, když Okresní soud v Náchodě usnesením ze dne 2. 5. 2016, č.j. 0 Nc 2910/2016-19, vyhověl návrhu orgánu sociálně-právní ochrany dětí na nařízení předběžného opatření podle § 452 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále též „z. ř. s.“), na jehož základě měla být nezletilá na přechodnou dobu předána do pěstounské péče žalobkyně a jejího manžela.

Předběžné opatření bylo vykonatelné vydáním usnesení (§ 457 z. ř. s.) a vzhledem k zahájení řízení ve věci samé trvalo až do doby vykonatelnosti rozhodnutí, jímž bylo řízení ve věci samé skončeno (§ 459 odst. 2 z. ř. s.).

15. Dne 29. 6. 2016 žalobkyně podala na úřadu práce žádost o rodičovský příspěvek na nezletilou, o výši dávky 11 500 Kč měsíčně s nárokem od 2. 5. 2016. Úřad práce vyplácel žalobkyni rodičovský příspěvek od května 2016 do února 2017 (v období květen 2016 až leden 2017 v měsíční výši 11 500 Kč, za únor 2017 v měsíční výši 13 900 Kč).
16. Dne 5. 5. 2017 podali žalobkyně s manželem návrh na svěření nezletilé do společné pěstounské péče. Návrh odůvodnili tím, že nezletilá jim byla svěřena do přechodné pěstounské péče (spolu s jejím polorodým bratrem), vhodní pěstouni se pro děti dosud nenašli, ústavní péče není v souladu se zájmem dětí a navrhovatelé by jim chtěli umožnit vyrůstat v úplné rodině. Nezletilá byla svěřena do pěstounské péče žalobkyně a jejího manžela rozsudkem Okresního soudu v Náchodě ze dne 7. 6. 2017, č.j. 0 P 165/2016-182, který nabyl právní moci dne 29. 7. 2017.
17. Úřad práce vyplácel žalobkyni v období dubna 2016 až dubna 2018 odměnu pěstouna. Takto byla žalobkyni vyplácena za měsíce duben 2016 až září 2017 odměna 20 000 Kč měsíčně, za měsíce červenec a říjen 2017 odměna 24 000 Kč a 28 000 Kč, za měsíce listopad a prosinec 2017 odměna 12 000 Kč měsíčně a za měsíce leden až duben 2018 odměna 18 000 Kč měsíčně.
18. Dne 25. 10. 2017 vyhověl Krajský úřad Královéhradeckého kraje žádosti žalobkyně a jejího manžela o přerušení zprostředkování pěstounské péče na přechodnou dobu dle § 24b odst. 1 písm. a) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Zprostředkování pěstounské péče na přechodnou dobu bylo žalobkyni a jejímu manželovi přerušeno od 24. 10. 2017 do 4. 12. 2020 z důvodu přijetí dvou dětí do dlouhodobé pěstounské péče.
19. Dne 31. 1. 2018 žalobkyně podala na úřadu práce žádost o rodičovský příspěvek na nezletilou H. v požadované výši dávky 14 000 Kč ode dne 1. 1. 2018. Požadovaná dávka rodičovského příspěvku byla žalobkyni od 1. 1. 2018 přiznána (viz oznámení ze dne 6. 2. 2018, č.j. 17979/18/RK).
20. Dne 13. 4. 2018 úřad práce zahájil s žalobkyní řízení o přeplatku na dávce rodičovského příspěvku za období leden až únor 2018 v celkové výši 28 000 Kč. Zahájení řízení odůvodnil tím, že *„vzhledem k tomu, že stejný pěstoun pečuje stále o stejné dítě, pouze se změnila forma pěstounské péče z přechodné na trvalou, náleží na totéž dítě maximální částka 220 000 Kč, a proto se nebude odečítat částka vyplacená pěstounovi v evidenci.“*
21. Dne 19. 4. 2018 žalobkyně doručila úřadu práce nesouhlas se zahájením řízení o přeplatku a uvedla, že v její rodině nebyl rodičovský příspěvek na svěřené dítě vyčerpán a požadovala doplacení chybějící částky do 220 000 Kč, kterou čerpala matka svěřeného dítěte.
22. Dne 25. 4. 2018 žalobkyně uvedla do protokolu o ústním jednání před prvostupňovým správním orgánem, že nesouhlasí se vznikem přeplatku na dávce rodičovského příspěvku z důvodu vyčerpání částky 220 000 Kč, protože tuto částku nevyčerpala.
23. Dne 30. 5. 2018, úřad práce rozhodl pod č.j. 56757/18/RK o vzniku přeplatku na dávce státní sociální podpory – rodičovský příspěvek, ve výši 28 000 Kč a o povinnosti žalobkyně jej vrátit. Rozhodnutí bylo k odvolání žalobkyně zrušeno rozhodnutím

žalovaného ze dne 9. 8. 2018, č.j. MPSV-2018/159632-918, a věc byla vrácena prvostupňovému správnímu orgánu k novému projednání s tím, že se úřad práce nevypořádal s námitkami odvolatelky a své rozhodnutí řádně nezduvodnil.

24. Postup prvostupňového správního orgánu se stal předmětem šetření veřejné ochránkyně práv na základě podnětu žalobkyně. Prvostupňový správní orgán ve vyjádření veřejné ochránkyně práv doplnil, že ze stanoviska žalované, které obdržel k rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 5. 2017, č.j. 6 Ads 21/2017-23, vyplynulo, že se rozhodovací praxe úřadu práce nemění a že výjimku nelze dále obecně rozšiřovat na všechny případy, kdy dochází k převzetí dítěte do 4 let věku jinou osobou, které bylo dítě svěřeno. Veřejná ochránkyně práv informovala úřad práce dopisem ze dne 6. 9. 2018 o uzavření prováděného šetření s tím, že žalobkyni doporučila bránit se opravnými prostředky ve správním řízení i správním soudnictví.
25. Rozhodnutím ze dne 12. 10. 2018, č.j. 101438/18/RK, úřad práce opětovně rozhodl o vzniku přeplatku ve výši 28 000 Kč na dávatelce státní sociální podpory - rodičovský příspěvek, přiznané žalobkyni, a o povinnosti žalobkyně vrátit přeplatek do 18. 11. 2018. Rozhodnutí bylo žalobkyni doručeno 17. 10. 2018 a žalobkyně proti němu podala včasné odvolání.
26. Žalovaný zamítl napadeným rozhodnutím odvolání žalobkyně a potvrdil citované rozhodnutí prvostupňového správního orgánu.

Právní závěry

27. Předmětem tohoto přezkumného řízení je správní rozhodnutí ve věci vzniku přeplatku na dávatelce státní sociální podpory - rodičovském příspěvku.
28. Žalobkyně namítala, že požádala o rodičovský příspěvek na nezletilou s nárokem od 1. 1. 2018 v souladu se zákonem, protože v její rodině nebyl celý rodičovský příspěvek v částce 220 000 Kč vyčerpán. K tomu poukázala na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 5. 2017, č.j. 6 Ads 21/2017-23, z něhož plyne, že rodičovský příspěvek je nárokem pečujícího rodiče, nikoli nárokem dítěte, o které rodič pečuje, a pokud se rodina dítěte změní, nelze celkovou částku 220 000 Kč považovat za částku sdílenou společně oběma pečujícími osobami z první i z druhé rodiny.
29. Na základě § 62 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře, ve znění účinném k datu vydání napadeného rozhodnutí (19. 12. 2018), je rodič povinen vrátit krajské pobočce Úřadu práce vyplacené částky rodičovského příspěvku, které mu nenáležely, jestliže mu byl vyplacen rodičovský příspěvek, ačkoli podmínky nároku na tento příspěvek nebyly splněny.
30. Podle § 30 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře, ve znění účinném k datu vydání napadeného rozhodnutí, „rodič, který po celý kalendářní měsíc osobně celodenně a řádně pečuje o dítě, které je nejmladší v rodině, má nárok na rodičovský příspěvek nejdéle do 4 let věku tohoto dítěte, a to nejdéle do doby, kdy byla na rodičovském příspěvku vyplacena z důvodu péče o totéž nejmladší dítě v rodině celková částka 220 000 Kč, není-li dále stanoveno jinak.“
31. Podle § 31 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře, ve znění zákona č. 200/2017 Sb., účinného od 1. 1. 2018, věta první a druhá, „rodičem se pro účely rodičovského příspěvku rozumí též osoba, která převzala dítě do trvalé péče nahrazující péči rodičů. Za dítě převzaté do trvalé péče nahrazující péči rodičů se považuje dítě, jež bylo převzato do této péče na základě

rozhodnutí příslušného orgánu, s výjimkou svěření dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu, dítě, jehož rodič zemřel, a dítě manžela nebo partnera.

32. Podle § 7 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře, ve znění účinném k datu vydání napadeného rozhodnutí, první věta a část druhé věty před středníkem „za rodinu se pro účely tohoto zákona považuje, není-li dále stanoveno jinak, oprávněná osoba a společně s ní posuzované osoby, a není-li těchto osob, považuje se za rodinu sama oprávněná osoba. Žádná z osob nemůže být posuzována jako oprávněná osoba nebo jako společně posuzovaná osoba současně ve více rodinách, jde-li o společně posuzované osoby pro účely přídatku na dítě, porodného a rodičovského příspěvku;“
33. Podle § 7 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře, ve znění účinném k datu vydání napadeného rozhodnutí, „společně posuzovanými osobami jsou, není-li dále stanoveno jinak, a) nezaopatřené děti (§ 11), b) nezaopatřené děti (§ 11) a rodiče těchto dětí; za rodiče se považují i osoby, jimž byly nezaopatřené děti svěřeny do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu, manžel, partner rodiče nebo uvedené osoby, vdovec nebo vdova po rodiči nebo uvedené osobě a druh (družka) rodiče nebo uvedené osoby, c) manželé, partneri nebo druh a družka, nejde-li o rodiče posuzované podle písmene b), d) nezaopatřené děti, jejich rodiče, pokud jsou nezaopatřenými dětmi a jsou osamělí, a rodiče [písmeno b)] těchto rodičů, **pokud s oprávněnou osobou spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby.**“
34. Podle § 7 odst. 10 písm. f) zákona o státní sociální podpoře, ve znění účinném k datu vydání napadeného rozhodnutí, „za rozhodnutí příslušného orgánu o svěření dítěte do péče nahrazující péči rodičů se pro účely tohoto zákona považuje rozhodnutí soudu o svěření dítěte do pěstounské péče a do pěstounské péče na přechodnou dobu.“
35. Podle přechodných ustanovení upravených v čl. II, body 7 a 8 zákona č. 200/2017 Sb., účinného od 1. 1. 2018, „rodičovský příspěvek, který byl přiznán pěstounovi na přechodnou dobu podle zákona č. 117/1995 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se vyplátí naposledy za kalendářní měsíc předcházející dni nabytí účinnosti tohoto zákona.“ (7.) „Při stanovení nároku na rodičovský příspěvek a jeho výši podle zákona č. 117/1995 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se nepřiblíží k částce rodičovského příspěvku vyplacené pěstounovi na přechodnou dobu za dobu přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.“ (8.)
36. Podle § 958 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále též „občanský zákoník“), „nemůže-li o dítě osobně pečovat žádný z rodičů ani poručník, může soud svěřit dítě do osobní péče pěstounovi. Podle odst. 3 téhož ustanovení „soud může svěřit dítě do pěstounské péče i na přechodnou dobu. Podrobnosti stanoví jiný zákon.“
37. Podle § 27a odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění účinném k datu vydání napadeného rozhodnutí (dále též zákon o sociálně-právní ochraně dětí), „krajský úřad vede pro účely zajištění pěstounské péče pro dítě na přechodnou dobu evidenci osob, které mohou pěstounskou péči po přechodnou dobu vykonávat.“ Podle odst. 7 citovaného ustanovení „soud může na návrh orgánu sociálně-právní ochrany svěřit dítě do pěstounské péče na přechodnou dobu osobám v evidenci, a to na a) dobu, po kterou nemůže rodič ze závažných důvodů dítě vychovávat, b) dobu, po jejímž uplynutí může matka dát souhlas k osvojení nebo po kterou může rodič souhlas k osvojení dítěte odvolat, nebo c) dobu do nabytí právní moci rozhodnutí soudu o tom, že souhlasu rodičů k osvojení není třeba.

Podle odst. 9 citovaného ustanovení „*Pěstounská péče na přechodnou dobu může trvat nejdéle 1 rok.*“

38. Na základě § 47i odst. 1, věta první, zákona o sociálně-právní ochraně dětí, má nárok na odměnu pěstouna osoba pečující a osoba v evidenci. Podle odst. 2 citovaného ustanovení, „*pokud jsou osobou pečující nebo osobou v evidenci oba manželé nebo dva poručníci, náleží odměna pěstouna pouze jednomu z nich. Na pěstounskou péči vykonávanou druhým manželem nebo poručníkem se pro účely stanovení výše odměny pěstouna podle věty první hledí jako na společnou pěstounskou péči.*“ (obdobně § 47n téhož zákona). Výše odměny pěstouna za kalendářní měsíc se stanoví podle § 47j odst. 1 zákona o sociálně-právní ochraně dětí.
39. Na základě § 47j odst. 5) zákona o sociálně-právní ochraně dětí nenáleží odměna pěstouna osobě v evidenci po dobu, po kterou je přerušeno zprostředkování pěstounské péče na přechodnou dobu podle § 24b odst. 1 písm. a) a d) téhož zákona.
40. Soud dospěl k závěru, že pro řešení projednávané věci jsou zásadní tři předběžné otázky. Předně je třeba zodpovědět, **zda se žalobkyně pro účely přiznání dávky státní sociální podpory - rodičovského příspěvku považuje (ve vztahu k nezletilé) za rodiče podle zákona o státní sociální podpoře.** S tím souvisí otázka, **zda lze nezletilou považovat za dítě převzaté do trvalé péče nahrazující péči rodičů** ve smyslu § 31 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře, ve znění novely provedené zákonem č. 200/2017 Sb. (účinný od 1. 1. 2018), respektive, zda nejde o výjimku „svěření dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu.“ Pokud se žalobkyně považuje podle citovaných ustanovení za rodiče, přichází na řadu otázka, **zda se při stanovení nároku na rodičovský příspěvek a jeho výši podle zákona č. 117/1995 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti zákona č. 200/2017 Sb., tj. od 1. 1. 2018, přihlíží k částce rodičovského příspěvku vyplacené jiné pečující osobě než pěstounovi na přechodnou dobu za dobu přede dnem 1. 1. 2018.**
41. Není sporu o tom, že se žalobkyně pro účely rodičovského příspěvku považuje za rodiče nezletilé ve smyslu § 31 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře, ve znění před novelou provedenou zákonem č. 200/2017 Sb., i ve znění po účinnosti novely, tj. po 1. 1. 2018. Žalobkyně totiž převzala nezletilou do své péče na základě rozhodnutí příslušného orgánu (§ 7 odst. 10 písm. f) zákona o státní sociální podpoře) a již od 29. 7. 2017 se nejednalo o pěstounskou péči na přechodnou dobu. Rozsudkem Okresního soudu v Náchodě ze dne 7. 6. 2017, č.j. 0 P 165/2016-182, který nabyl právní moci dne 29. 7. 2017, byla nezletilá svěřena do pěstounské péče žalobkyně a jejího manžela, přičemž doba této pěstounské péče nebyla soudem nijak časově ohraničena a nejednalo se tedy o svěření dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu. V přechodné pěstounské péči žalobkyně a jejího manžela byla nezletilá do doby právní moci citovaného rozsudku. Z citovaného rozsudku je patrné, že rozhodnutí o svěření nezletilé do společné pěstounské péče žalobkyně a jejího manžela není rozhodnutím o pěstounské péči na přechodnou dobu. Soud neschválil nezletilou do pěstounské péče pouze na časově ohraničené období tak, jak to předpokládá ustanovení § 27a odst. 7 písm. a) až c) zákona o sociálně-právní ochraně dětí - tj. na dobu, po kterou nemůže rodič ze závažných důvodů dítě vychovávat, nebo na dobu, po jejímž uplynutí může matka dát souhlas k osvojení nebo po kterou může rodič souhlas k osvojení dítěte odvolat, případně na dobu do nabytí právní moci rozhodnutí soudu o tom, že souhlasu rodičů k osvojení není třeba. Okresní soud v Náchodě ani nerozhodoval o návrhu orgánu sociálně-právní ochrany dětí o pěstounské péči na přechodnou dobu, která může trvat nejdéle 1 rok (viz § 27a odst. 7 a 9 zákona o sociálně-

právní ochraně dětí), nýbrž rozhodoval o „dlouhodobé“ pěstounské péči na návrh budoucích pěstounů (žalobkyně a jejího manžela). Takto rozhodoval okresní soud mimo jiné proto, že se během doby, kdy nezletilá byla svěřena do *přechodné* pěstounské péče žalobkyně a jejího manžela, nenašli pro ni vhodní pěstouni a ani jiné pečující osoby. **Od právní moci citovaného rozsudku Okresního soudu v Náchodě, tj. ode dne 29. 7. 2017, měla žalobkyně nezletilou v trvalé péči nahrazující péči rodičů.** V souvislosti s přijetím nezletilé a jejího bratra do „dlouhodobé“ pěstounské péče požádali žalobkyně a její manžel rovněž o přerušení zprostředkování pěstounské péče na přechodnou dobu podle § 24b odst. 1 písm. a) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, a jejich žádosti krajský úřad dne 25. 10. 2017 vyhověl. Žalobkyni tedy bylo zprostředkování pěstounské péče na přechodnou dobu pozastaveno od 24. 10. 2017 do 4. 12. 2020.

42. **Nezletilá se vzhledem ke shora uvedeným skutečnostem považuje ve vztahu k žalobkyni podle § 31 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře, ve znění zákona č. 200/2017 Sb., účinného od 1. 1. 2018, za dítě převzaté do trvalé péče nahrazující péči rodičů.** Nejedná se o výjimku uvedenou v § 31 odst. 2 citovaného zákona ve znění účinném po 1. 1. 2018, kterou představuje svěřením dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu. Z hlediska trvání představuje pěstounská péče na přechodnou dobu institut na pomezí mezi svěřením dítěte do péče jiné osoby než rodiče a pěstounskou péčí (srov. ŠVESTKA, Jiří, Jan DVOŘÁK, Josef FIALA, Michaela ZUKLÍNOVÁ aj. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek II*, (§ 655-975) [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2020-1-3].) Žalobkyně však převzala nezletilou do dlouhodobé pěstounské péče tak, jak je popsáno v předchozím bodě tohoto rozsudku. Ve smyslu § 31 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře, ve znění účinném po 1. 1. 2018, žalobkyně převzala nezletilou do trvalé péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu, přičemž se nejednalo o svěřením dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu. **Pro účely rodičovského příspěvku se proto žalobkyně považuje za rodiče nezletilé, převzaté do trvalé péče nahrazující péči rodičů.**
43. Podle § 30 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře (ve znění účinném v době vydání napadeného rozhodnutí) se vyplacení celkové částky rodičovského příspěvku, tj. 220 000 Kč, posuzuje z hlediska rodiny. Biologická matka nezletilé a pěstouni nezletilé (žalobkyně a její manžel) se pro účely zákona o státní sociální podpoře však nepovažují za rodinu. Biologická matka nezletilé se totiž ve vztahu k žalobkyni, která je oprávněnou osobou (§ 30 odst. 1, § 31 odst. 2 a § 7 odst. 2 písm. b) cit. zákona), nepovažuje za společně posuzovanou osobu ve smyslu § 7 odst. 2 cit. zákona, neboť s žalobkyní trvale nežije, biologická matka nezletilé a žalobkyně ani neuhrazují společně náklady na své potřeby.
44. Zatímco žalobkyně správně poukazovala v žalobě na závěry plynoucí z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 5. 2017, č.j. 6 Ads 21/2017-23, podle žalovaného uvedený rozsudek na nyní projednávanou věc nedopadal, neboť se týkal skutkově odlišné věci a správní orgány jím proto nebyly vázány. Krajský soud však konstatuje, že právní závěry z citovaného rozsudku je nutné vztáhnout i na případ žalobkyně, a to z následujících důvodů.
45. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 5. 2017, č.j. 6 Ads 21/2017-23, je „*rodičovský příspěvek dle § 30 a násl. zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, nárokem pečujícího rodiče, nikoli nárokem dítěte, o něž rodič pečuje. Omezující podmínka pro čerpání rodičovského příspěvku v celkové částce 220 000 Kč v § 31 odst. 1 citovaného zákona*

se proto nutně vztahuje na péči o totéž nejmladší dítě v téže rodině. Pokud se rodina dítěte změní (např. od pěstounů na přechodnou dobu přejde dítě do péče budoucích osvojitelů), nelze celkovou částku 220 000 Kč považovat za částku společně sdílenou oběma pečujícími osobami jak z první, tak z druhé rodiny. Byť obě (nikoli současně, ale postupně) pečují o totéž dítě, nepečují o totéž nejmladší dítě v téže rodině a nejde ani o společně posuzované osoby ve smyslu § 7 odst. 1 téhož zákona.“ Současně Nejvyšší správní soud dospěl jazykovým výkladem ust. § 30 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře k závěru, že „*pečující osobě v nové rodině vzniká nárok na rodičovský příspěvek bez ohledu na to, zda a v jakém rozsahu jej čerpala pečující osoba v předchozí rodině.*“ **Nejvyšší správní soud v citovaném rozhodnutí zdůraznil, že oprávněnou osobou není v případě rodičovského příspěvku nezaopatřené dítě, nýbrž pečující osoba, s čímž se krajský soud ztotožňuje.**

46. Případ žalobkyně se shoduje se skutkovou podstatou věci, kterou řešil Nejvyšší správní soud citovaným rozsudkem v tom ohledu, že jde o posouzení nároku oprávněné osoby, která není posuzována jako oprávněná osoba současně ve více rodinách. Posouzení žalobkyně jakožto oprávněné osoby v její rodině nevylučuje ustanovení § 7 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře, citované ustanovení má naopak zabránit, aby se žalobkyně pro účely rodičovského příspěvku posuzovala jako oprávněná osoba ve více rodinách, tj. i v rodině, kterou tvoří biologická matka nezletilá a společně s ní posuzované osoby (mezi něž žalobkyně nepatří). V případě žalobkyně nejde o situaci, kdy by chtěla jedna osoba opakovaně nebo souběžně čerpat více dávek státní sociální podpory. Soud zdůrazňuje, že žalobkyně nepožádala opětovně o dávky rodičovského příspěvku, které již čerpala jako pěstounka na přechodnou dobu (nežádá o částku 117 400 Kč), nýbrž o dávky rodičovského příspěvku, které jí zbývají do vyčerpání maximální výše rodičovského příspěvku 220 000 Kč do 4 let věku nezletilé, a které již byly vyčerpány biologickou matkou nezletilou. **Žalobkyně tedy požadovala částku 102 600 Kč, kterou dosud nečerpala.** Vyjádření žalovaného, podle něhož žalobkyni nemohla být opětovně vyplacena dávka rodičovského příspěvku, kterou již vyčerpala, je proto zavádějící, neboť evokuje dojem, že žalobkyně vyčerpala rodičovský příspěvek v maximální možné výši 220 000 Kč. Toto však ze správního spisu nevyplývá. Podle § 30 odst. 1, § 31 odst. 2 a § 7 odst. 2 písm. b) zákona o státní sociální podpoře, ve znění vydání napadeného rozhodnutí, nejsou žalobkyně a biologická matka nezletilá, která vyčerpala z rodičovského příspěvku částku 102 600 Kč, společně posuzované osoby.
47. Nejvyšší správní soud ve shora citovaném rozsudku rovněž zdůraznil účel rodičovského příspěvku, kterým je alespoň částečně nahradit pečujícímu rodiči ztrátu příjmů či jejich podstatné snížení, a tím zvýšit sociální úroveň rodiny (srov. též rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 10. 2015, čj. 8 Ads 42/2015-34, č. 3425/2016 Sb. NSS, ze dne 7. 5. 2015, čj. 9 Ads 278/2014-73, nebo ze dne 19. 2. 2009, čj. 3 Ads 93/2008-55). V tomto ohledu se případ žalobkyně odlišuje od případu, který řeší rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 5. 2017, čj. 6 Ads 21/2017-23. Zatímco žalobkyně je pěstounkou a pobírá dávky pěstounské péče, jejichž účelem je umožnit jí osobně a celodenně pečovat o dítě, shora citovaný případ se týkal budoucích osvojitelů, kteří převzali do péče dítě mladší čtyř let s tím, že mají nárok na rodičovský příspěvek jen v nepatrné části (1 500 Kč), jelikož převážnou část (218 500 Kč) už vyčerpali pěstouni na přechodnou dobu.
48. Žalobkyně je tedy oprávněnou osobou z hlediska rodičovského příspěvku, avšak současně je kryta dávkami pěstounské péče, neboť má jako pečující osoba nárok na

odměnu pěstouna podle §47i odst. 1, odst. 2 a § 47j odst. 1 zákona o sociálně-právní ochraně dětí, a tyto pěstounské dávky jí jsou vypláceny. Souběh dávek pěstounské péče a dávek rodičovského příspěvku však zákonodárce v případě dlouhodobých pěstounů nevyločil. Takový souběh není ani důvodem, který by znemožnil vztáhnout právní závěry z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 5. 2017, čj. 6 Ads 21/2017-23, na projednávaný případ.

49. Zatímco od 1. 1. 2018 zanikl nárok na dávky rodičovského příspěvku pěstounům na přechodnou dobu (viz níže bod 52 tohoto rozsudku), souběh dávek rodičovského příspěvku s dávkami pěstounské péče dlouhodobých pěstounů je nadále možný. Uvedený závěr vyplývá i z Instrukce náměstkyně pro řízení sekce sociální a rodinné politiky Ministerstva práce a sociálních věcí č. 1/2016, týkající se dávek pěstounské péče podle zákona o sociálně-právní ochraně dětí, podle které *„osobě pečující, nebo osobě v evidenci, která převzala dítě do péče nahrazující péči rodičů dítě na základě rozhodnutí příslušného orgánu podle § 7 odst. 10 písm. e) až h) zákona o státní sociální podpoře, náleží též nárok na rodičovský příspěvek za podmínek stanovených v § 30 až § 31 zákona o státní sociální podpoře.“*
50. Žalovaný rovněž namítl, že právní závěry vyplývající z citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu byly překonány ustanovením čl. II bodu 8 zákona č. 200/2017 Sb., kterým se mění zákon č. [117/1995 Sb.](#), o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (dále též jen „*novela*“), podle něhož se při stanovení nároku na rodičovský příspěvek a jeho výši podle zákona o státní sociální podpoře ve znění účinném do dne nabytí účinnosti zákona č. 200/2017 Sb., nepřihlíží k částce rodičovského příspěvku vyplacené pěstounovi na přechodnou dobu za dobu přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. Tento názor však krajský soud nesdílí, neboť citovaná novela nevyklučuje souběžnou aplikaci právních závěrů uvedených v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 5. 2017, čj. 6 Ads 21/2017-23.
51. Podle § 31 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře, ve znění do 31. 12. 2017 (tj. před novelou) se rodičem pro účely rodičovského příspěvku rozuměla též osoba, která převzala dítě do trvalé péče nahrazující péči rodičů, přičemž za takové dítě se považovalo dítě, jež bylo převzato do této péče na základě rozhodnutí příslušného orgánu, a to bez jakékoli výjimky.
52. Před přijetím novely vznikl nárok na rodičovský příspěvek při splnění zákonem stanovených podmínek i pěstounům na přechodnou dobu, a pokud pěstoun na přechodnou dobu odčerpal část rodičovského příspěvku, neměl již rodič, budoucí osvojitel, poručník nebo jiná osoba, které bylo dítě svěřeno do trvalé péče, nárok na rodičovský příspěvek v celé výši, tj. ve výši 220 000 Kč. Zároveň zákon o státní sociální podpoře před přijetím uvedené novely umožňoval souběh čerpání rodičovského příspěvku i dávek pěstounské péče u osob vedených v evidenci osob pečujících o dítě, které jim bylo svěřeno do pěstounské péče na přechodnou dobu. Od 1. 1. 2018, tj. po účinnosti novely, však v případě svření dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu nárok na rodičovský příspěvek nevzniká.
53. Podle důvodové zprávy k zákonu č. 200/2017 Sb., kterým se mění zákon č. [117/1995 Sb.](#), o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, se navrhuje *„neposkytovat rodičovský příspěvek pěstounům na přechodnou dobu a zamezit tak dvojímu čerpání dávek ze státního rozpočtu ze stejného důvodu, neboť tak neodůvodněně*

dochází ke snížení objemu rodičovského příspěvku v neprospěch rodiče, budoucího osvojitele, poručníka nebo jiné osoby, které bude dítě svěřeno do trvalé péče. V souvislosti s tímto se také navrhuje u těchto rodičů nepřiblížit k částce rodičovského příspěvku vyplacené pěstounovi na přechodnou dobu přede dnem nabytí účinnosti ustanovení týkající se zrušení možnosti čerpání rodičovského příspěvku pěstounům na přechodnou dobu. Jedná se o rodiče dítěte či osoby, které převzaly dítě do trvalé péče nahrazující péči rodičů, s výjimkou svěřením dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu.“

54. Novela dále uvádí, že *„tím, že bylo umožněno čerpání rodičovského příspěvku souběžně s dávkami pěstounské péče u osob v evidenci pečujících o dítě, které jim bylo svěřeno do pěstounské péče na přechodnou dobu (dále jen pěstoun na přechodnou dobu), docházelo k dvojímu čerpání dávek ze státního rozpočtu ze stejného důvodu (tedy péče o dítě svěřené do pěstounské péče) a rovněž k nedůvodnému snížení zbylé části objemu rodičovského příspěvku v neprospěch budoucích osvojitelů, poručníků, rodičů či jiných osob, kterým bylo následně dítě svěřeno do trvalé péče.“*
55. Cílem novely tedy bylo zamezit dvojímu čerpání dávek ze státního rozpočtu ze stejného důvodu, protože čerpáním dávek pěstouny na přechodnou dobu docházelo ke snížení objemu prostředků určených na maximální výši rodičovského příspěvku v neprospěch osob, které o dítě pečují trvale. Soud uvádí, že ze shora citované důvodové zprávy k novele je patrné, že cílem zákonodárce nebylo zamezit snížení objemu rodičovského příspěvku pouze pro rodiče či budoucí osvojitele, nýbrž i pro poručníky nebo jiné osoby, kterým bude dítě svěřeno do trvalé péče. Zákonodárce v souvislosti s tím navrhl *„u těchto rodičů nepřiblížit k částce rodičovského příspěvku vyplacené pěstounovi na přechodnou dobu přede dnem nabytí účinnosti ustanovení týkající se zrušení možnosti čerpání rodičovského příspěvku pěstounům na přechodnou dobu.“* (viz bod 53 tohoto rozsudku).
56. Z důvodové zprávy k citované novele jednoznačně vyplývá, že zákonodárce staví „jiné osoby, kterým bylo dítě svěřeno do trvalé péče“, na roveň s budoucími osvojiteli, rodiči a poručníky. Pěstouni, kteří pečují o dítě nikoli jen po přechodnou dobu, ale dlouhodobě na základě rozhodnutí příslušného orgánu o svěřením dítěte do pěstounské péče, je nutné považovat za „jiné osoby, kterým bylo dítě svěřeno do trvalé péče.“ Ačkoli nelze pozici dlouhodobých pěstounů srovnávat s pozicí budoucích osvojitelů, kteří přímo vstupují do pozice biologických rodičů dítěte, když se stávají z právního hlediska jeho rodiči, pěstounská péče nikoli jen na přechodnou dobu je stejně jako péče budoucích osvojitelů péčí o dítě trvalého charakteru.
57. Nelze pominout ani fakt, že zákonodárce v důvodové zprávě k novele uvádí jako cíl zamezit snížení objemu rodičovského příspěvku jak budoucím osvojitelům a rodičům, tak i poručníkům. Ani poručník není svým postavením srovnatelný s osvojitelem (který se nejvíce blíží biologickému rodiči). Poručník může být jednak osobou pečující o dítě pouze dočasně, především je však institutem náhradní péče zejména v rovině právní ochrany dítěte, jehož rodiče nemohou dítěti poskytnout náležitou a úplnou ochranu jeho práv a zájmů (srov. ŠVESTKA, Jiří, Jan DVOŘÁK, Josef FIALA, Michaela ZUKLÍNOVÁ aj. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek II, (§ 655-975)* [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2020-1-3]). Pěstoun je shodně jako poručník institutem náhradní péče o dítě a shodně jako poručník je i osobou, která dlouhodobě pečuje o dítě na základě rozhodnutí příslušného orgánu. Pěstoun je ze zákona povinen a oprávněn o dítě osobně pečovat a při výchově dítěte vykonává přiměřeně povinnosti a práva rodičů (§ 966 odst. 1 a 2 občanského zákoníku).

58. Vznikne-li budoucímu osvojiteli, poručníku, rodiči či jiné osobě, které bylo následně dítě svěřeno do trvalé péče podle zákona o státní sociální podpoře nárok na rodičovský příspěvek, pak novela stanoví, že se pro účely rodičovského příspěvku nepřihlíží k částce rodičovského příspěvku vyplacené pěstounovi na přechodnou dobu před nabytím účinnosti novely. Z novely, důvodové zprávy k novele, zákona o státní sociální podpoře ani z jiného právního předpisu přitom nelze dovodit, proč by měla být ochrana, kterou zákonodárce ve vztahu k maximální možné výši rodičovského příspěvku poskytuje, odepřena pěstounovi, pokud nejde o pěstouna jen na přechodnou dobu. Právní úprava neupravuje žádnou výjimku ani v případě, kdy je dlouhodobým pěstounem stejná osoba jako osoba, která pečovala o dítě jako pěstoun na přechodnou dobu. Absenci takového ustanovení nelze napravit výkladem novely, který spočívá v myšlence, že vzhledem k tomu, že o totéž dítě pečuje stále stejný pěstoun a změnila se pouze forma pěstounské péče z přechodné na trvalou, připadá na totéž dítě maximálně částka 220 000 Kč, jak to učinily správní orgány v projednávané věci. Takový výklad je totiž v rozporu s jazykovým výkladem § 30 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře a závěrem, podle něhož *„pečující osobě v nové rodině vzniká nárok na rodičovský příspěvek bez ohledu na to, zda a v jakém rozsahu jej čerpala pečující osoba v předchozí rodině“* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 5. 2017, č.j. 6 Ads 21/2017-23).
59. Na základě shora uvedených důvodů soud shrnuje, že přisvědčil námitce žalobkyně spočívající v tom, že rodičovský příspěvek podle § 30 a násl. zákona o státní sociální podpoře, je nárokem pečujícího rodiče, nikoli nárokem dítěte, o které rodič pečuje, a že při změně rodiny dítěte nelze celkovou výši rodičovského příspěvku 220 000 Kč považovat za částku, kterou sdílí obě pečující osoby z první i z druhé rodiny, v daném případě žalobkyně a biologická matka nezletilé. Uvedené právní závěry byly již vysloveny v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 5. 2017, č.j. 6 Ads 21/2017-23, a jejich optikou je nutno vyložit čl. II bodu 8 přechodných ustanovení zákona č. 200/2017 Sb. Výklad aplikovaný v řízení oběma správními orgány, a sice že se při stanovení nároku na rodičovský příspěvek a jeho výši podle zákona o státní sociální podpoře ve znění účinném do dne nabytí účinnosti zákona č. 200/2017 Sb. (do 31. 12. 2017) nepřihlíží pouze k částce, která byla vyplacena pěstounovi na přechodnou dobu, avšak i nadále se musí přihlížet k částce, kterou čerpala na totéž dítě jiná předchozí oprávněná osoba, je v rozporu s ustanovením § 30 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře a právními závěry vyslovenými Nejvyšším správním soudem v rozsudku ze dne 16. 5. 2017, č.j. 6 Ads 21/2017-23. V projednávaném případě proto nelze při stanovení nároku na rodičovský příspěvek a jeho výši podle zákona o státní sociální podpoře, ve znění účinném do dne nabytí účinnosti zákona č. 200/2017 Sb. (do 31. 12. 2017), přihlížet k částce, kterou z celkové částky 220 000 Kč vyčerpala předchozí pečující osoba, tj. biologická matka žalobkyně (102 600 Kč).
60. Žalobkyně vyčerpala částku 117 400 Kč a dne 31. 1. 2018 podala na úřadu práce žádost o rodičovský příspěvek na nezletilou ve zbývající částce 102 600 Kč. Tuto částku nečerpala žalobkyně, nýbrž biologická matka nezletilé. Žalobkyně podala žádost o rodičovský příspěvek v souladu s tehdy platnou právní úpravou a má nárok na to, aby její žádost byla posouzena za podmínek dle § 30 a násl. zákona o státní sociální podpoře v platném znění, v souladu s čl. II bodu 8 přechodných ustanovení zákona č. 200/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Uvedený právní předpis je nutno vyložit v souladu se záměrem zákonodárce vyjádřeným v důvodové zprávě k právnímu předpisu a s přihlédnutím

k právním závěrům vysloveným v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 5. 2017, č.j. 6 Ads 21/2017-23.

61. Krajskému soudu proto nezbylo než v souladu s § 78 odst. 1 s. ř. s. žalobou napadené rozhodnutí žalované ze dne 19. 12. 2018, č. j. MPSV-2018/255291-918, zrušit pro nezákonnost, neboť napadené rozhodnutí není v souladu s právními předpisy platnými a účinnými v době rozhodování žalovaného. Žalovaný chybnou interpretací příslušných právních předpisů dospěl k závěru, že dávky rodičovského příspěvku za měsíce leden a únor 2018, které žalobkyně přijala, jí nenáležely a žalobkyni uložil povinnost dle § 62 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře tyto částky vrátit. Současně se zrušením napadeného rozhodnutí krajský soud přistoupil i ke zrušení rozhodnutí prvoinstančního správního orgánu, Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Hradci Králové ze dne 12. 10. 2018, č. j. 101398/18/RK, které vydání napadeného rozhodnutí předcházelo, neboť i prvostupňové rozhodnutí je nezákonné z důvodu chybného výkladu právních předpisů. Současně soud vrací věc žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.), v němž bude správní orgán vycházet z právních závěrů učiněných krajským soudem, tedy že se žalobkyně pro účely přiznání dávky státní sociální podpory - rodičovského příspěvku považuje ve vztahu k nezletilé za rodiče podle zákona o státní sociální podpoře. Nezletilá se v souladu s § 31 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře, ve znění zákona č. 200/2017 Sb., účinného od 1. 1. 2018, považuje za dítě převzaté do trvalé péče nahrazující péči rodičů, přičemž právní závěry z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 5. 2017, č.j. 6 Ads 21/2017-23, lze vztáhnout i na případ žalobkyně, a to z důvodů uvedených shora (body 46 až 50 tohoto rozsudku). Přechodná ustanovení čl. II bodu 8 zákona č. 200/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, správní orgán vyloží v souladu s důvodovou zprávou a právními závěry v citovaném rozsudku Nejvyššího správního soudu, jak je objasněno shora (zejména v bodech 53 až 60 tohoto rozsudku).
62. Právním názorem, který soud vyslovil ve zrušujícím rozsudku, je v dalším řízení správní orgán vázán (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).

V. Náklady řízení

63. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně, která měla ve věci plný úspěch, by měla právo na náhradu nákladů řízení před soudem proti žalovanému, který ve věci úspěch neměl. Žalobkyně náklady řízení nežádala, podle obsahu spisu jí ani žádné náklady v řízení před soudem nevznikly, proto soud nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Toto rozhodnutí nabývá právní moci dnem doručení účastníkům (§ 54 odst. 5 s. ř. s.).

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Hradec Králové 19. prosince 2019

JUDr. Ivona Šubrtová v. r.
samosoudkyně